

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.
 Előzetesi ára: Hétéves évre 12 K. Negyedévre 3 K. Tanítóknak, Jegyzőknek 10 K.
 Egy szám ára 24 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal Kossuth-utca 14 sz. — Megjelenik minden vasárnap
 Nyitlár soronként 80 fillér.

Tisztviselőink tömörülése.

A háboru alatti megélhetési viszonyok fokozatos rosszabodása, a pénz vásárló értékének mind nagyobb mérvű hanyatlása, a kötött jövedelmű tisztviselői kart kemény megpróbáltatásoknak vetette alá.

Sajnos azonban ezek a megpróbáltatások még mindég nem tanították meg a tisztviselői kart arra az elemi igazságra, hogy az összetartásban rejlő erő, mindenkor, minden körülmények között, meghozza azt a gyümölcsöt, amit a szervezkedők maguk elé feladatul tűztek.

Székelyudvarhelyenként szociális tömörülés is van. Egyik az állami tisztviselők országos egyesületének vidéki köre, — a másik az Udvarhelymegyei méhész egyesület.

Ez a két egyesület mindenképpen igen szép szociális missiót tölt be. Egyik kizárólag a tisztviselők érdekében, a másik a tisztviselők és polgárok közös érdekében a szolgálatában.

Jóllehet mindkét egyesület szociális missiót teljesít és így némi joggal kérdehetők, hogy a két egyesület egyesítése nem volna-e üdvösebb a közérdekére, s nem-e hatásosabb tevékenységet tudna egyesült erővel kifejteni, válaszul csak azt mondhatjuk, — nem, mert mindkét egyesület különböző célokért is küzd, s azokat a célokat csak külön-külön szolgálhatja. Ez azonban nem zárja ki, hogy a tisztviselői kar tagjai legyenek a méhész egyesületnek, sőt kívánatos is, hogy ezen egyesületnek tagságukkal diszt adjanak s erejükkel, képzettségükkel a közérdeket e téren is szolgálják.

Sajnos azonban, hogy a tisztviselői kar tömörülése magában a tisztviselő egyesületben sem oly teljes, amilyent az ugynevezett és a saját érdekeit nyilván ismerő, intelligenciától méltán elvárhatnánk.

A bajok közössége nem képes lerombolni azt a kinai falat, ami az egyes tisztviselői egyedek közötti rangkülömbösből van felépítve. S ezen felül van még az az eléggé el nem ítéhető baja is a közös munkának, hogy egyesek bizonyos személyi differenciák miatt zárkóznak el attól, s a saját egyéni harcukat viszik bele a közéletébe, ahelyett, hogy akivel egyénileg együttérezni nem tudnak, azt a közéleti munkásságban felülmulni törekednének.

Le kell azonban szögezni, hogy a tisztviselői kar tagjainak csupán elenyésző csekély töredéke szenved ebben a betegségben, s hihető hogy egyesek kellő belátással a saját önkéntes félreállításukkal megfogják szüntetni ezt a nemkívánatos helyzetet.

Le kell azonban szögezni, hogy a tisztviselői kar tagjainak csupán elenyésző csekély

töredéke szenved ebben a betegségben, s hihető hogy egyesek kellő belátással a saját önkéntes félreállításukkal meg fogják szüntetni ezt a nem kívánatos helyzetet.

S remélhető, hogy végre a tisztviselői kar egyeteme is be fogja látni, hogy tekintet nélkül a hivatali címre és élvezett fizetési osztályra, minden egyes, — egy a nagy nemzeti eszméért küzdő társadalmi család tagja lévén, egymást kartársi együttérzéssel, sőt több, testvéri szeretettel kell hogy támogassa, be fogja látni azt, hogy a magasabb rangú tisztviselő kartársainak tiszteletét és szeretetét koránt sem a rangkülömbösből, hanem egyedül és kizárólag kiválóbb, értékesebb munkássággal biztosíthatja, ami pedig ha bekövetkezett maga után fogja vonni, hogy az összes székelyudvarhelyi tisztviselők az egyesületnek kivétel nélkül tagjai lesznek, sőt az egyesület kebelében egymással versenyezve munkálkodnak azokért a közös érdekekért, melyek a tisztviselők megélhetésének javításán felül, a város fejlődését és haladását is előmozdithatják.

A tisztviselői kar nem törődömsége, az eddig gyakorolt rideg elzárkózottsága, az egyesek által esetleg sikertelenül kifejtett munkásság lekicsinylése, sajnos éreztetik hatásukat, s nagyon is itt van az ideje annak, hogy végre a tisztviselői kar tagjai, a saját boldogulásukért vállvetett közös munkába fogjanak.

Különbben is most már eredmények igazolják az összetartás erejét, s így megtört uton haladva, ez ösztönzésül szolgálhat a közös tevékenység kifejtésére.

A tisztviselői egyesület szeretett elnökének vezetése és irányítása alatt, kivítva az illetékes körök jóakaratu értékes támogatását, s azzal biztosította a többek között, hogy a vármegye nagyobb mennyiségű árubeszerzéssel igyekezett enyhíteni a mind szertelenebb ár-emelkedésen, megszerezte az oláh betörésből eredő károk segélyelőleget, létesítette a tisztviselő kertészeti telepeket, s ezekkel megbizonyította az egyesület célszerűségét és azt, hogyha a kar tagjai összetartanak, egyesült erővel a tisztviselői kar jobb és boldogabb jövőjét teremthetik meg.

A cél tudatos közös munkának még mindég tág tere van, hiszen az alkotásoknak még csak a legelején vagyunk.

Megvalósítandó feladatokként áll előttünk a tisztviselői fogyasztási szövetkezet helyes és célszerű megalkotása, az állandó könyharkertészet és gyümölcsös telep és a tisztviselői telep létesítése és sok más hasonló eszme megvalósítása áll az egyesület előtt, amelyekért a tisztviselőknek összetartani egyenesen kötelesség.

(—)

Háborus gyermekvédelem.

Ezeknek a rettenetes időknek, ezeknek a vérzivataros esztendőknél kellett eljönniök, millióknak kellett millióért elvérezniök, hogy az emberek megváltozzanak, újjászülessenek, megtérjenek, megtanulják becsülni az élet nagy erkölcsi javait, megtanuljanak dolgozni, szenvedni, szeretni és imádkozni.

Harmadik éve már annak, hogy egyre dul a minden emberi képzeletet meghaladó világrengés, ez a gigantikus háboru, — a bellum omnium contra omnes.

És mennél borzalmasabbak az egymással szemben álló embermilliók között való összecsapások, mennél több sebet üt ez az iszonyatos tömegrengés a civilizált világ, a művelt emberiség géniuszának szívére, — annál dicsőbb, annál fontosabb jelenségeit látjuk mindenütt a nagy világfőfordulás előtti békés időkben elfeledett, eltemetett emberi virtusok érvényesülésének.

Megfogyatkozottak számban, megrikultak soraink, alig van család, amelyből az apa, férj, testvér, gyermek, valaki, aki miudene volt a többieknek, ne hiányzanék, alig van ház, amelyben ne siratnának valakit, de ezek a retentő megpróbáltatások meggydzették a mi szívünket, a jövő felé, a haza nagy, boldog, dicsőséges, jövője felé irányították tekintetünket, többek, jobbak, igazabbak, nemesebbek, értékesebbek, erkölcsi javakban gazdagabbak vagyunk, mint voltunk az apokalyptikus világfőfordulás e nehéz megpróbáltatásai előtt.

A rendkívüli idők ezernyi nagy feladatai közül egyet akarok ezennel megvilágítani, a háborus gyermekvédelem célját, utját, módját, szeretném kifejteni. Hiszen nem kell bővebben fejtegetni annak a haza jövőjére kiható legfontosabb kötelességnek a nagyságát, a mi a nemzet becsületéért, szabadságáért, békés, boldog jövőjéért és nagyságáért elvérzett hősök nyomába lépő generáció megtartására, az árvák megmentésére, egy, a ma küzdő, vérző harcos magyarsághoz méltó új nemzedék megtartására vonatkozik. A gyermek, az ifjuság, a nemzet reményének megmentése, megtartása, fölnevelése, millió hő helyének a nemzet életében való betöltése a legelső feladat, aminek megvalósítására mindenkinek tehetősége, munkássága javát kell fordítania.

Megértette ezt a nagy nemzeti feladatot a magára vállalta annak megoldását, állam és társadalom egyaránt. A nemzeti lélekbe, a köztudatba vert gyökereket az a kötelesség, ami a házáért elvérzett hősök árváinak megmentésében, azok létének, jövőjének biztosításában áll. Mindent a nemzet árváiért, a hősök hátramaradottaiért, mindent a gyermekért!

A kormány már a háboru alatt igyekszik gondoskodni a hadiárvákról, özvegyekről, rokkantokról. A törvényhozás a háboru után véglegesen és intézményesen fogja rendezni és biztosítani ezeknek ekzisztenciáját. A törvényhatóságok már most szervezik a hadiárvák megmentésének ügyét. Pótadót szavaznak meg, évi önkéntes megajánlásokat biztosítanak a községek részéről az árvák, özvegyek, rokkantak számára, hogy a nagy kötelesség sikeres teljesítéséből az államra háramló óriási terhek egy részét viseljék.

A gyermekvédelem országos fontosságú prob-

lémája is napirendre került, (ami a háboru okozta fizikai és erkölcsi nagy veszteségek mellett még emelkedett jelentőségében, a nemzet jövőjére kiható fontosságában) s állandó, gondos, lelkiismeretes munkával foglalkoztatja a magyar társadalmat és a közhatalóságokat. Anya- és csecsemővédő kurzusok keletkeznek, napközi otthonok, bölcsődék állíttatnak föl, a házasságon kívül született gyermekek törvényesítése megkönyvítettik, — egy szóval megindul a nagy nemzetépítő, háboru ütötte sebeket begyógyító gyönyörű munka, melyben részt kell vennie és hiszem, hogy részt kíván venni mindenki. A háboru gyermekvédelem elsőrangú feladata az, hogy az apa, anya nélkül maradt gyermek sorsát akként biztosítsuk, hogy az a szegény ártatlan, tehetetlen árva ne érezze a szülő szeretet hiányát, ne érezze árvaságát.

Tehát elsősorban rokonoknál, jó ismerősök-nél igyekezzünk az árvákat elhelyezni és csak végső esetben forduljunk az intézeti elhelyezéshez, az idegen környezethez.

S ha már annyira amennyire biztosítottuk az árvák, az apátlan, anyátlan gyermekek mindennapi betevő falatját, legyen gondunk arra is, hogy a nemzet árváinak sorsát, neveltetését, a velük való bánásmódot állandóan figyelemmel kísérjük, mert nem elég ám az üdvösséghez, a nagy cél eléréséhez, ha az árvákat elhelyezzük, ha tudjuk, hogy azok éhen nem halnak, ruhátlanul nem maradnak, — hanem a fizikai javak mellett erkölcsi javakat is kell számukra biztosítani. Ne legyen az árvaság kenyeré könnyűtől ázott keserű kenyér, ne érezze az a gyermek, hogy csak ruhát, cipőt, meleg szobát kap a gondviselőjétől, de annak a környezetnek szíve, lelki-világa el van előle zárva. Szeretettel, meleg szível kell a nemzet árváihoz lehajolnunk s őket

árvaságukból, elhagyatottságukból magukhoz emel-nünk, akik a hő apák helyett, az elhunyt édes-anyak helyett szülő szívet, szeretetet nyújtanunk, őket nemcsak házaikba, de a szíveinkbe is befogadnunk s nevelni újra, szépre, a becsületes munkára, az Isten félelmére, a haza iránt való szeretetre, áldozatkészégre tanítani a ma küzdő, vész, hő magyarság világra szóló vitézségére és az elesettek emlékének szívet lelket tisztító, jellelme fejlesztő nemes kultuszára. Az idegen környezetbe elhelyezett, avagy a vagyonatlan anyák gondozásában levő hadiárvák sorsának állandó megfigyelésére — ami a törvény értelmében a köz-
ségi közgyámok kötelessége — minden községben minden árva mellé kérjen föl párfogóul a hatóság egy nemes szívet, a nagy emberi kötelességek iránt fogékonyággal megáldott nőt, aki állandóan érintkezik a gondozó családdal s figyeli az árva sorsát, fejlődését s akinek a szíve, a háza mindig nyitva áll az árva minden panaszára, bajára, minden kívánságára.

És szervezzük meg egységesen városokként, községeként, egyforma módozatokkal a hadiárvák védelmét, sorsának, jövőjének biztosítását s a gondozás, neveltetés állandó ellenőrzését szervezzük meg intézményesen, mely állandó marad s nem mulik el a háboru után bizonyára beálló érdeklődés és áldozatkészégek megcsappanásával.

Olyan legyen ez a szervezet, ami valamenynyí árvaak jó meleg otthont és előbbeni családi környezetének, a gyermek vágyainak és tehet-ségeinek megfelelő neveltetést, életpályát, tisztas-jódot, kenyeret biztosít. Nagy munka ez, kitartás, áldozatkészégek, jókora altruizmus kell hozzá, de ez a nagy megpróbáltatás kiváltotta a mi társadalmunkból ezeket a nemes emberi virtusokat.

J. G.

Roham egy erődház ellen.

A Gyimesi-szorosától keletre, román földön, magyar népfölkelők állnak. Makacsul védelmezik hazájuk földjét a betolakodók ellen. A meredek, 1600 méter magas hegység, a maga mély szakadékaival és végelethetetlen erdősegoival békeidőben két bojár, Ghyka és Stirbey hercegek vadászterülete. A völgyek csinos erdőszélzalai, a sok vadászösvény, erdőültetvény és fu-szállító vasut nagyszabásu erdőgazdaságról tanuskodik. Most persze csak romok vannak a völgyben, a vadász-ösvények torlaszok kuszaságába vesznek, a faanyagból erődházak alakultak, amelyeknek löres az ablakuk. Őzek és büszke szarvasok mind eltűntek, járőrök lopóznak most az erdőben. Méteres hóban lihegve húznak előre, kémelelő szemmel, puskájuk lövésre készen.

Az erdő sűrűjében néha öt lépés távolságban akadnak az ellenségre. Fülük előbb észreveszi, mint a szemük. Népfölkelőink hóköpönyben, hősapkában vannak, majdnem láthatatlanok. Széthomolva, egyenkint monnek a kémelelők. Egyik sem látja a szomszédját. Mindegyik magára van a nagy, sűrű erdőben, a maga bátorságával. Elmaradhatna, amikor akar, senki se venné észre. Föltartóztatna egy szélvihar, utját állta egy hőszakadék. Öt percet késlekedni és lekésne a műveletről. A szomszédja ugysem látja. De Lukács zászlós, a fiatal, vitéz vezető, aki a kopár Karaszok gyilkos forrásában szerezte meg a nagy és a kis ezüst vitézségit, és most a Kárpátok havas világában a vállalkozás lelke, elől megy és megbizik az embereiben. Mindenki tudja a maga szerepét: a kézigránát-vető épp úgy, mint járőr, akinek fegyvergránátot kell dobnia, vagy a dróttakadályvágók és azok, akiknek oldalba kell támadniuk az erődházat. Az ellenség helyzetét pontosan felderítették, a támadást alaposan begyakorolták. Minden részletet megfontoltak. A dolognak tehát „vágnia“ kellett. Az ellenség dróttal bogozott torlaszait csakhamar el is érték. Az orosz megfigyelők, hóköpönyükbe burkolózva, nyugodtan pipáztak. Lukács zászlós egyet int és a drótvágók hasmánt előrecsu-znak. Egy ág megreccsen, az egyik meg-

figyelő fölnessel és elsüti a puskáját. Az oroszok gyorstűzet adnak. Lukács zászlós csak a drótvágók munkáját látja: a vadászkiöltönményt, kiválogatott embereit, a jó székesfőhérvári, tolnai, baranyai fiukat még nem. Azok még némán várnak az erdő fedezékében. Hurrá-kiáltással előre tör, amilyen gyorsan csak a magas hótól teheti, és kiáltására zuzó hurrá! felel. Az oroszok megfutamodnak. Hősapkát, köpönyget eldobálva, rohannak le a lejtőn. Egyikük a vállához kapja a puskát és futás közben is lövöldöz még, vaktában. Egy ilyen célzatlan lövés a mi ifju hőünket találja, Lukács zászlót. Vér festi fehér hóköpönyét, és míg a biborfoltok nőnek, terjednek, megtörő szeme még végigüzhethi az erődház megrohanását, fülébe csendül még a jelentés, hogy a futó oroszokat golyóink seprik le a lejtőn. Hozzák a zászmányt is, közte szép aczélsisakokat, aminek az oroszok már nem kaphattak a fejükre. Hozzák a hátizsákokat, zubbonyokat, puskákat és kézigránátokat, iratokat, imád-ásgoskönyveket, aztán az egész őrtég élelmét: csukrot, teát kenyeret és dohányt. Az oroszok megint tüzelni kezdenek, most már mindenfelől az egész vonalat felriasztották. Ideje, hogy a mieink visszatérjenek. Feladatukat megoldották.

Az erődházat folgyújtják, néhány kézigránátot dobnak bele, aztán: hazafelé. Lukács zászlós van megint az élén, de most már hordágyra fektetve. Hozza a sikert. A vadászkiöltönmény bevonul: „Gyimestől keletre elfoglaltunk egy erődházat.“ A vállalkozás sikerült. Egy hőst is avatott: Lukács zászlóst.

(A sajtóhadiszállás jóváhagyásával.)

A közellátás biztosítva van. A Közélelmezési Hivatal erdélyrészi meghatalmazottjának nyilatkozata szerint az eddigi rekvirálások eredménye az, hogy a közellátás biztosítottnak tekinthető — az új termésig. A vármegyék megfeleltek a roméyeknek, sőt túl is halálták azokat, a hatóságok pedig kifogástalan erővel szereztek érvényt a rendelkezéseknek. Mindez jó volna, csak az a megjegyzésünk, hogy a hatóságok, közte a mi közigazgatási hatóságaink is, pontosan tel-

jesítették kötelességüket, akkor talán jövőre nem fog az alispáni hivatal olyan sürgönyt kapi, mint a milyent kapott. Hatóságaink tőlük telhetőleg teljesítik a kényszerű rendelkezéseket s nem szolgálunk rá a drákói stílusra. — Egyébként, ha a közellátás rendben van, reméljük, hogy az elkeseredést okozó rekvirálásoknak vége szakad, hiszen kirabolt, kizsákmányolt és minden leheto módon kiélt erdélyi megyékről van szó.

A belügyminiszter Udvarhelymegye közönségéhez.

Ugron Gábor belügyminiszter Udvarhely-vármegye törvényhatóságával a következő leiratban tudatta hivatalba lépését:

— O cászári és apostoli királyi felsége 1917. június 15 én kelt legfelsőbb elhatározásával engem belügyminiszterré legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott. A midőn erről szíves tudomás végett értesítem, egyúttal melegen üdvözlöm e helyről a törvényhatóságokat, a melyeknek kö-zéleti és közigazgatási értékét közvetlen tapasztalatom nyomán rendkívül nagyrabecsülöm. Ezért az előttem álló nehéz és felelősségteljes munkában legfőbb támaszomat látom a háboru kemény túzpróbáján osztatlan elismerésre méltott sikerrel átesett törvényhatóságokban és a közigazgatási tisztviselőkben. Készséges közreműködésükre számítva, teljes bizalommal fordulok a törvényhatóságokhoz és a közigazgatási tisztviselőkhez azzal a kéréssel, hogy engem a közügyekkel szemben tanusított hagyományos, lelkes odaadásukkal támogassanak és ezzel a közigazgatásra váró nagyfontosságú feladatokat sikeres megoldáshoz segíteni sziveskedjenek.

Merénylet a takarmány és élelmiszer készletek ellen.

(A hadifoglyokat s a gyanus, alakokat szemmel kell tartani.)

Felhívuk volt már közönségünk figyelmét arra a merényletre, melyet a hadban álló ellen-ségeink a Monarchia, valamint szövetségeseink fegyveres erőjének megbénítása céljából törbe vettek takarmány és élelmiszer készleteink felbőreit ügynökök útján gyújtogatás által való megsemmisítése, valamint marhaállományunk ragadós betegségekkel való megfertőzése tekintetében.

Most a belügyminiszter leiratot intézett a alispánjához, melyben arról értesít, hogy a hadsereg főparancsnokságtól vett értesülése szerint, mezőgazda-águnkat és ipari üzemeinket hasonló veszedelem fenyegetheti az ott foglalkoztatott hadifoglyok részéről.

Ugyanis a német hadsereg helyettes vezérkar főnökének a cs. és kir. hádsereg főparancsnoksághoz intézett közléséből kitűnik, hogy a német katonai hatóságok egy francia hadifogolyok címzett csomagban tézstába bolesütve 5 czédulát találtak, melyek titkos (kules) irásban az ellen-séges hadifoglyokhoz intézett felszólításokat tartalmaznak, melyek pusztításokra, gyújtogatásokra, állatbetegségek előidézésére, burgonya, vetőmag és a vetések megrogálása stb. hívják fel azokat. Az elfogott czédulák irógéppel, részben nehezen olvasható lenyomatban voltak előállítva. Ehből a czédulák tartalmából is arra kell következtetni, hogy ezek az összes francia fogolytáborokban nagy számban szándékoltnak terjesztetni, vagy már terjesztettek is. A czédulák tartalmából továbbá kétségtelen az is, hogy egy nagy méretű tervről van itt szó, melynek a célja gazdaságilag mentől nagyobb kárt okozni. Minthogy tapasztalás szerint ellenségeink a hírszerző szolgálatban és sabotege kísérleteikben majd mindig egyértelműleg járnak el ellenünk, valószínűnek látszik, hogy hason tartalmu czédulákat a minálunk levő hadifoglyok is fognak kapni.

Nem szorul bővebbi magyarázatra, hogy milyen nagy érdekeink forognak kockán, ha az

ellenesség torve sikerülne, vagy azt csak némileg is meg tudná valósítani, annál inkább, mert a mezőgazdaságban és az ipari üzemekben igen nagy számban vagyunk kénytelenek hadifolyókat foglalkoztatni. A veszély tehát semmi esetre sem kicsinylendő. Okvetlenül meg kell gátolni tehát azt, hogy a felbujtó levelek s az azokban közölt segítő eszközök a hadifolyókhoz el ne juthassanak.

Szükséges tehát hogy a lakosság a gyujtogatások, a mezőgazdasági károk és az állatállomány megfertőzése ellen a legéberebb körültekintéssel védekezzen. A gyanús jelenségeket saját jól felfogott érdekében és azonnal hozza a rendőrség tudomására és hogy minden, akár katonai, akár polgári egyes, aki valamely cselekményben, vagy mulasztásban oly célból válik bűnös, hogy az ily cselekmény az Osztrák Magyar-monarchia vagy szövetségeseink fegyveres hadi erejére hátrány, vagy az elleneségre előny háramoljék, az állam hadi ereje ellen követ el bűntettet és a katonai büntető törvénykönyv 326. §-a alapján kötetl ártali halál, vagy enyhébb beszámításu esetekben 10 évtől 20 évig terjedhető súlyos börtönnel büntetettik, aki pedig a megjelölt bűntettet szándékosan meg nem skadályozza, vagy a bűncselekményt vagy a tetteit a hatóságok feljelenteni elmulasztja, ezen bűntettben büntetésé válik és 5—10, esetleg 10—20 évig terjedhető súlyos börtönnel lakol.

A termelés kényszere.

A hivatalos lap rendeletet közöl, amely nagy határozottsággal markol belé a termelő munka eddigi autonómiájába. A miniszterelnök minapi parlamenti beszéde után a mai rendelet némi meglepetést keltett. A minap ugyanis kijelentette *Essterházy* gróf, hogy a *közgazdasági élet szabadságát* csak a mulhatatlanul szükséges mértékig fogják korlátozni, s már ime itt a rendelet, mely az energikus beavatkozás fegyverével kíván élni.

A mai rendelet azonban nem oly rideg és hajlithatatlan, mint a hogy a paragrafusokba szedett mondatok ki akarják fejezni. A miniszterelnök azt mondta, hogy semmiféle rendelet és kormányprogram nem serkenthet termelő-munkára, ha a termelő osztályok maguk nem fognak arra törekedni, hogy végéig fokozott produktív munkával, az erők teljes latbavetésével hozzájáruljanak a termelés fokozásához.

A kormánynak tehát az az álláspontja, hogy a termelőket a *termelés vonzóvá tételével* kell munkára serkenteni erőszakos eszközök helyett.

Azt tartanók koncepczióznak, ha a kormány most kiadott rendeletét az ipar egész területére érvényesítene, sőt latba vetné befolyását arra nézve, hogy *ugyanis a szempont Ausztria területén is érvényesülhessen*. Mert hiszen ha arról van szó, hogy a karteleknek, a nagytőkének termeléskorlátozó visszaélését megfékezzék, akkor ezt elsősorban Ausztria ipari termelésében kell felügyelet és rendszabály alá fogni, a mi csak viszonzása lenne az osztrák kormány részéről annak a ténynek, hogy Magyarországon viszont az őstermelés vesztette el önrendelkező jogát, — *immár a negyedik termésre*,

A rendelet egyébként ezt tartalmazza:

— Az ipari munka szabályozásáról szóló rendelet szerint a kereskedelemügyi miniszter, ha az a veszedelem fenyeget, *hogy valamely közszükségleti iparcikk nem fog kellő mennyiségben rendelkezésre állani*, elrendelheti, hogy az illető cikk előállításával foglalkozó vállalatok üzemiük folytassák, az illető cikkből egy bizonyos mennyiséget feltétlenül előállítsanak. Hogy az előállítást szabályozhassa, a vállalatokat üzemtervük bemutatására, illetve jóváhagyására kötelezheti, esetleg maga írhat elő üzemterveket és nyersanyagokat és félgártmányokat más vállalatoknak is utalhat át.

Ha valamely vállalat a miniszter rendelkezését nem teljesíti, úgy a munka teljesítése a vállalat költségére másutt végeztethető. Ily esetben a vállalat köteles nyersanyagát, készgárt-

mányát és segédanyagait a megbízott vállalatnak átadni. Az ily esetben fizetendő árakat a miniszter állapítja meg. A ki e rendelkezés ellen vét, hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 K pénzbírsággal büntethető.

Erdély rekonstruálása.

A belügyminiszter érdekes nyilatkozatot tett egy újságíró előtt, akinek kijelentette, hogy az Erdélyi Szövetség programját jelölte meg Erdély újjáteremtésének eszközül. A belügyminiszter részletes nyilatkozata a következő:

— Erdély rekonstrukciójáról még nagy vonalakban is fölötte nehéz nyilatkozni. Erdélyi emberek óriási tervezetet dolgoztak ki Erdély talpraállításáról. Ez a tervezet oly terjedelmes, hogyha megismertetni akarom, 25 óra hosszat beszélhetnék róla. Egyébként Erdély rekonstruálásának programja az egész kormány ügye és a miniszterelnök elég részletesen nyilatkozott róla.

Arra a kérdésre, hogy a háboru nemzeti-ségi tapasztalásait a kormányzat értékesíteni fogja e Erdély ügyeinek rendezésekor, a belügyminiszter ezt felelte:

— Erről a kérdéstről még nincs helyén beszélni most, a mikor még az erdélyi katonák küzdenek a csatatéren hadseregünk kötelékében és a mikor az erdélyi oláh izgatók egyrésze még a börtönben várja a büntetését. A kérdésben foglalt problémát tehát most nem tanácsos érinteni.

HIREK.

Székelyudvarhely, július 1.

A Péter-Pál napi népnünpély.

A külső méreteiben grandiózus, színében kápráztató és célját tekintve: nemes emberbaráti népnünpély Péter Pál napján minden várakozáson felül zajlott le. Társadalmunk igazán kivétel nélküli egyakarással azon volt, hogy a siker, melyet a mulatsághoz eleve fűztek, valóra váljon, s bizonyosság tétessék az ő tevékenységének közvetlenségéről, átható melegéről, nemes jószágáról. Hullámzó sokaságban verődött össze a város és vidék népe és hordta össze és adta oda a jótékonyaság oltárára fillereit és koronáit, de megállapíthatólag nem ingyenben, mert a mit a pénzeért kapott, az a mai szűkös világ folyásában, felül volt minden várakozáson.

A közönség délután három órakor kezdett ödzönlöni az ünnpély színhelye, a kollegium-kert felé, melyet rövidesen csaknem teljesen megtöltött. Ötezerrel jóval felül levő számban hullámozott a közönség a kert kanyargós utain és töltött meg minden szorakozó helyet és ostromlott meg minden elárúsító sátrat. Itt katonai zenekar, amodább 2—3 más zenekar csinálta a hangulatot. A fényesen berendezett népligetben stilszerű verkli szó illeszkedett a kikiáltók hangos zajához. Itt a paprikajancsei színház előtt százával tolongott az apró gyermekereg, amodább magasan lendült a hajóhinta s a körhinta lovain vitézek ültek szívük választottjaival. Ropogott a czéllövők fegyvere és az állattkert állatainak nyugtalan bögeése volt reá a viszhang. A poszozóember és erőmérő serényen csattogott s a gyermekek a csuzdán vidám zaj közben ereszkedtek lefelé.

A kert mellett elterülő területen lévő Tanagra-színházban helyi műkedvelők és idegen művészek nyújtottak szorakozást, míg ennek közolében hatalmas tábori mozi gyűjtötte magába a közönséget. A legnagyobb vonzó erőt azonban a trafik, a bor-, sör-, virsli- és ételcsarnok gyakoroltak, melyeket ezrével ostromlott meg a közönség s a kedves elárúsító hölgyeknek adott olyan méretű és jelentőségű munkát, melyet valóban csak a jótékonyaság szent nevében lehetett meggyőzni és amely a legőszintébb hálát és elis-

merést váltotta ki a közönséguél.

Hatalmas tábori sütdék ontották az izletes kanyeret és kifit halomszámra s alig, hogy meggyőzték a mind élésebbé váló tömeget, mely olyan ostromot intézett az élelmiszert áruló sátrak ellen, hogy közben-közben bizony aggasztó volt a helyzet. Amodább a cukrászdát, kávéházat, a likör és virágsátrakat fogta körül a közönség és kapkodta szét áruit s csak éppen a nagy tömegu mult, hogy minden az utolsó cseppig el nem fogyott, mert a vásárló kedvtől áthatott közönség egymástól nem tudta obulusait olyan mértékben leadni, minőképpen ahhoz hajlandósága volt.

Eközben pedig folyt a vásár, a szerpentin és konfetti csata a kert kanyargós utjain. Bájos, szép leányok mosolyogva kinalták a virágot, a levelezőlapot, a szépségverseny szavazócéduláit, sorsjegyeket, szerpentint, konfettit, szivart, cigarettát megvételre s értek el szép eredményeket, míg egy misztikus sátorban bájos jósnő olvasta az emberek tenyeréből a szerencsét.

Estére hajolva az idő, a kert egyik elkerített részében felgyultak a villamos lámpák és a pezsgősátor lépett előtérbe. Az elkerített területen — az igaz kissé nehezen, — asztalokat helyeztek el s ekörül foglalt helyet a közönség az a része, melyik még nem vacsorázhatott meg. Ezen téren sikerült variett szinpad volt felállítva, melyen a vacsora tartama alatt helyi és idegen művészek tánczszal, kuplékkal szórakoztattak. Közben a háttérből felbugott a tárogató, s a Jancsi bandája szebbnél-szebb darabokkal kedveskedett.

Alig mult el a vacsora ideje, a tánczteremben kezdetét vette a táncz, a hol csak az a kicsiny baj történt, hogy a két koronás külön belépti díjjal megindult mulatság ára negyed óránkat szökkött fel, úgy hogy az tizenegy óra tájban már 20 koronánál tartott. Ezt azért szükséges észrevételezni, mert a míg a közönség a szigoruan és valóban olcsóan megszabott étel- és ital árakkal a legtöbbször mértékben meg volt elégedve, a tánczterem ezen árfolyam szerint emelkedő árát nehézményezte.

Kedvesen gondoskodtak arról is, hogy a kőpavillon melletti téren a nép száza is tánczhoz jussanak, s isten szabad ege alatt, szép holdvilágos éjszakában vidáman járták a ropogós csárdást. Az esti szorakozáshoz tartozott a sikerült tűzijáték, mely a késő esti órákig a hangulatos képet helyesen egészítette ki.

Az elismerés legőszintébb hangján kell megemlékeznünk az elárúsító és rendező hölgyek önfeláldozó fáradozásáról, mely a népnünpélyt a hatalmas bevételhez segítette. Az ünnpélyt ma, vasárnap, a tegnapi tanulságok leszerelésével fogják megismételni és nincsen kétség, hogy közönségünk ez alkalommal is a nemes célhoz méltó buzgalommal fogja részét kivenni.

Uj kormánybiztos. Az uj kormány Száll József fogarasi főispánt Erdély kormánybiztosának kinevezte. Az uj kormánybiztos 28 ikán titkársa kíséretében Székelyudvarhelyre érkezett, ahol bemutatkozó látogatásokat végzett.

Kinevezés. A kereskedelemügyi miniszter *Leichtner* Gyula kir. főmérnököt, az államépítészeti hivatal főnökét, műszaki tanácsossá kinevezte. A megyei és állami utak állapotához fűződő közgazdasági érdekeinknek érzékkel és kitartó következetességgel való fejlesztése, jelentős mértékét nyitotta meg a haladásnak. Ennek az Udvarhelyvármegyére nézve köllőleg nem értékelhető munkának egyik tényezője *Leichtner* Gyula, kinek mostani előléptetése illetékes helyről jövő elismerését jelenti az ő ügyszeretetének és ügybuzgalmának.

A farenalelet életbeléptetése. A hivatalos lap kormányrendeletet tett közzé, a mely szerint a fa- és szénkészletek bejelentése, nyilvántartása, felhasználása körüli rendelkezések, valamint a szállításra és forgalombahozatalra vonatkozó intézkedések július elsején lépnek életbe.

Erdély ujjíateremtése. Ugron Gábor belügyminiszter az új kormányzatnak Erdély kártérítéséről a következőképp nyilatkozott:

— Az egész kár megtérítése nem szándékunk. De fölösleges is. Van erdélyi ember akinek vagyona tízmillió. Ha ennek elpusztult félmilliója: helyénvaló azt megtéríteni? Ugyebár, nem. Akinek csak ötven, vagy ötszáz korona volt mindene: azzal szerencsén egész más álláspontot helyezkedünk. Célunk az, hogy minden erdélyit, aki kárvallottja a háborúnak, talpra segítsünk, belevigyük élete régi rendjének a medrébe, médot adjunk neki pályája, mesterség folytatására, egy szóval: hogy ott vehesse föl és szőhessen tovább sorsának folyását, ahol a román betörés szétszakította. A gyakorlati megvalósítás munkája már folyamatban van, már régen folyik. A régi kormány elkezdte és ahol abbahagyta mi ott folytatjuk.

A béke utja. Közel három esztendő küzdelme és hanyargattatás után a világ összes népeink lelkében napról-napra növekszik a vágy a békére. Nemcsak szövetségesünk, a magunk és ellenségeink, a magunk és ellenségeink tábora, hanem kivétel nélkül valamennyi semleges állam is a rondes nyugodt élet áldásai után sóvárog. Hogy ennek ellenére nincs még ma sem vége a vérontásnak, nem a mi bűnünk. Franciaország, de főleg Anglia vezető emberei azok, a kik ma is görcsösen ragaszkodnak ahhoz a balga reménykőhöz, hogy bennünket térdre kényszeríthetnek. Ép ezért erőszakkal elnyomnak minden törekvést, mely a békét célozza, abban a hitben, hogy a béke feltételeit majd ők diktilthatják. Számításait azonban erősen megzavarta a tengeralattjárók sikeres munkája. Ugy hogy már kezdenek nem bizni eddigi jelszavukban: „Az idő a mi szövetségünk” és minden jel szerint teljes erővel döntést akarnak provokálni. Mint egy megbízható hollandi lap írja, már a közel jövőben megvalósítani szándékoznak azt a hatalmas tervüket, hogy minden oldalról, szárazföldön és tengeren egy időben rénk rohannak és letepernek bennünket. Elkövetkeztek tehát a harcok utolsó, de egyben legnehezebb órái! Az a tudat, hogy az ország léte vagy nem léte, valamennyiünk jövődő boldogulása forog kockán, kell, hogy megacézolja ellenálló erőnket. Katonáinkban megbízhatunk. Ők meg fogják tenni a védelemre mindent, a mit emberileg megtenni lehetséges. De sikerre ők is csak úgy számíthatnak, ha az egész ország népe mögöttük áll és ellátja őket hadi anyaggal, élelemmel, pénzzel, szóval mindazzal, a mi a győzelemhez okvetlenül szükséges. Ha mindenki megteszi kötelességét: dolgozik a haza javára és tőle telhetőleg jegyez a hadikölcsönre, úgy a siker elmaradhatatlan. És akkor nem sokára a béke pálmája kerül a kardnak helyébe, melyet ellenségeink keze ma még kétségbeesetten szorongat.

A jegyzők otthona Budapesten. A községi és körjegyzők, a magyar társadalomnak az igen értékes és munkás osztálya mind öntudatosabban tör arra a célra, hogy elfoglalja az őt megillető helyet és megtalálja a maga érvényesülésének méltó torét. Egyesületük, a Községi és körjegyzők országos egyesülete, kitűnő és rátermett vezetők irányításával egy nagyszabású és mélyen szántó program körvonalait kezdi bontogatni, mind határozottabban és nem kevésbé intenzív tevékenységet fejtenek ki az egyes jegyzői intézmények is, közöttük a jegyzők árva-egyesülete. Ennek a cél tudatos és kiváló eredményt ígérő munkásságnak egyszerű gyümölcse az az alapítás, melynek megérett tervéről ez a jelentés számol be: A községi és körjegyzők országos egyesületéből alakult Jegyző-árva Egyesületének elnöksége ülést tartott Budapesten, a melyen megbeszélték a jegyzők otthonának létesítését és elhatározták, hogy középpontosítani fogják a fővárosban az összes jegyzői intézményeket, az Országos Központi Egyesület és az árva házi jegyzői-otthont létesítenek a végül, hogy a fővárosba szakadt jegyzők között az összetartást ápolják. Ezenkívül határozatba ment, hogy a jegyzők

fiái számára, a kik főiskolai tanulmányaikat Budapesten végzik, internátust létesítenek és megalakítják a jegyzők társas körét is, a hol nagy szakkönyvtárt rendeznek be. Az otthon céljára már kiszemelték egy monumentális palotát a főváros egyik legforgalmasabb utcáján. A palota vételára megközelíti az egymillió koronát. Az otthon megalapításával az ország jegyzői karának régi vágya fog megvalósulni.

Új főispánok. Mint velünk közlik Marosvásárhely — Marostorda főispánjává Inczédy-Joksmann Nándort nevezik ki. Csikvármegye főispánja Széll József kormánybiztos lesz, míg Beszterce megye főispánjává Ugron András van kiszemelve. Udvarhelymegye főispánja előreláthatólag Király Aladár Háromszék megye alispánja lesz, noha informáló hírforrásunk szerint e tekintetben végleges megállapodásra nem jutottak.

Halálozás. Egy kedves, jó leány, Gyerkés Margitka élete tavaszán, 16 éves korában, f. hó 28-ikán türelemmel viselt hosszú betegeskedés után, elhunyt. A szelid lelkű szép kis leányt szülei Gyerkés Mihály igazgató tanító nejével és Erzsébet és Pál gyermekeikkel, ugyazútnan számos rokon gyászolja. Emleke legyen áldott.

Színészek jönnek. Mezei Kálmán szüligazgató a szüligy bizottsághoz kérelmet adott be, hogy részére július hóra a bevonulási engedély kiadassék. A bizottság 26-ikán tartott ülésében tárgyalta a szüligazgató kérését és tekintettel arra, hogy Mezei részére az engedélyt a múlt év nyarán is kiadta, azonban a szüligvad egy igazi nagy tragédiába, a menekülésbe fullt bele, melyben az igazgató összes felszerelési is elveszték, a játszási engedélyt Mezeiék részére kiadni határozta. A szüligvad személyzetét ugyanazokból áll, kikből állt a múlt évben is. Az előadásokat jul. 5-én kezdik meg és azok egyben jótékony célú is szolgálnak, amennyiben a bruttó bevétel 25%-a a hadseregparancsnokság hadijótékonyalapjára megy.

Czipőkészletek bejelentése. Az 1917. április 3-án 1077—1917. M. E. sz. alatt megjelent kormányrendelet előírja, hogy mindazok akik czipőárkat készítenek, vagy raktáron tartanak, ugyazútnan azok is, akik ily célra szánt czipőárú készleteiket vámkülföldről behoznak, vagy más részére tartanak őrizetben (ide tartoznak a közraktárak, vámraktárak és a közforgalmi közlekedési vállalatok is) összes ily célra szánt czipőárú készletüket a Czipőközpontnál bejelenteni kötelesek. Az a czipőszemester, akinek raktárában csak megrendelésre készített czipőárú vannak, az ilyen czipőárú tekintetében nincs bejelentésre kötelezve. A bejelentés megtételére szükséges nyomtatványok a Czipőközponttól kérendők, mely azokat közvetlenül megküldi. A bejelentésnek ajánlott levélben kell megtörténnie.

Új rendelet a katonák szabadságolásáról. A honvédelmi miniszter közelebbről új rendeletet adott ki a kedvezmények tárgyában. Ebben a belügyminiszterrel egyetértőleg elrendelte, hogy a kedvezmények elnyerését célzó kérvények az illető községi előjáróság és járási főszolgabíró, illetve városokban a polgármester által fentiek szerint kivizsgálata után, igazoltassanak és véleményeztetessanak. Ez az igazolás és vélemény magára a kérvényre díj- és bélyegmentesen hivatalból vezetendő rá. A mezőgazdasági munkák elvégzésére való szabadságolásokra vonatkozó valamennyi vármegyei és városi törvényhatóságoknak és valamennyi járási főszolgabíró és polgármesternek kiadott körrendelet továbbra is teljertartalmilag érvényben marad. Mezőgazdasági szabadságot az egyes katonák kihallgatáson kell kérni, ilyen szabadság engedélyezése céljából nem kérvényt szerkeszteni, sem községi bizonyítványt kiállítani nem szabad. — A járási főszolgabírók és városi polgármesterek egyes rendkívüli méltánylást érdemlő esetekben a harsztéren lévő legénység csapattesténél tehetnek mezőgazdasági szabadságolás iránt hivatalból javaslatot.

Dohányt osztottak. A dohány nagytöredébe o hét keddjén újra egész nap folyt a dohánykiadás, csak hogy — amint örömmel állapítottunk meg — ezuttal egészen más formába, mint oleddig történt. A trafik előtt ugyanis a közönséget mint javasoltuk, négyes sorokba állították fel, s a rend fenntartásához nem kellett lovas csendőr, nem kellett kivont kard, egy kis nádpálca s egy erélyes őrmester olyan szép rendet teremtett, hogy öröm volt nézni. A közönségnek rendhez szoktatása, imo, nem volt ördögös munka, s mégis könnyen elértük, hogy a dulakodási csuf jeleneteknek vége szakadjon.

A loállomány kimérése. Az alispán rendeletet bocsátott ki a községi előjáróságokhoz és az előfokú rendőrhatalóságokhoz a loállomány kimérése érdekében. Ugyan is a mögöttes ország-részekben levő s a jelenlegi viszonyok között különben is nehezen fenntartó hasznos loállományunk feletle szükséges kimérésének, a tapasztalat szerint, egyik akadálya az is, hogy kezelésük nem szakaszorlon történik. A polgári életben megfelelő számu kocsis és istállószemélyzet nem áll rendelkezésre s így a lovak hozzá nem értő gyermekek és asszonyok kezeire bízva, akik a lovakat — kellő szakismeret híján — hepe-hupa területeken való gyors hajtással, tulterheléssel, szükségtelen ostorozással, valamint az által is gyöttrik és fárasztják felesleges módon, hogy nagy terhek huzása közben is rajtuk hagyják a takarót. Miután ugy a hadiőrdek, mint az országos lötenyésztes érdekei szempontjából teljes mértékben indokolt, hogy az országnak már amugy is nagy mérvben megcsappant loállománya a lakosság helytelen bánásmódja következtében további károkat ne szenvedjen, a m. kir. belügyminiszternek földmivességi miniszterrel egyetértőleg kiadott 45143—917. B. M. számú rendelet folytán felhívja az előjáróságokat, hogy az itthonmaradt polgári lakosságot főleg a nők és serdülő ifjak alkalmas módon világosítsák fel a lovakkal való megfelelő bánásmódról, nehogy az igavonó állatok tulterhelésével és durva bánásmóddal lecsigáztassanak.

Városi tisztviselők ruhasegélye. A városi házúr Péter Pál napján osztották ki a tisztviselők 500 koronás ruhasegélyét. A fadatot ugyan még nem érkezett meg e célra, a polgármester azonban gondoskodott, hogy a tisztviselők jogos igényei idejében kielégítést találjanak.

A brassói szt. Ferenczrendi-nővérek zárdája elhatározta, hogy az 1917—18. tanév szeptemberétől kezdve beulakást nyit a helybeli női kereskedelmi tanfolyamra beiratkozó leányok számára. A beulakás az intézet különálló részében lesz elhelyezve, mely ugy a pedagógiai, mint az egészségügyi kívánalmaknak teljesen megfelelő fekvéssel bír s csak 2—3 berczyi távolságra van az állami kereskedelmi iskolától. A beiratkozó leányok havi 90 K.-ért teljes ellátást és tanulmányaikban szakzerű támogatást nyernek. Módjukban lesz a német nyelvet tökéletesen elsajátítani és mérsékelt díjazás mellett bármely hangszert is tanulhatnak. A szülők és érdekeltek lépjenek ez ügyben közvetlen érintkezésbe akar szóbelileg, akár levél útján az intézet főnökujével. (Brassó, fellegváron 1) ahol végleges tájékozást stb. kapnak.

Felelős szerkesztő: BECSEK ALADÁR,
Kiadja: a Becsek D. Fia könyvnyomda

Ruggyanta bélyegzők

a BECSEK D. FIA KÖNYVNYOMDA papir- és írószorkereskedésében jutányosan megrendelhetők

Cséplést vállalnak községtől vagy uraságtól egy 3 és 6 lő-erejű gőzgépre. Értekezni levélben. — Czim: WEISZ gépiulajdonos, Tápiószéle (Pestmegye).

Művészi képes levelezőlapok

■■■■■■■■■■■ dus választékban ■■■■■■■■■■■■
a Becsek D. Fia könyvnyomda papirkereskedésében.